

บทคัดย่อ

ชื่อเรื่อง : การเปลี่ยนแปลงการถือครองที่ดินในรูปนิคมสหกรณ์ : นิคมสหกรณ์
แม่สอด อำเภอแม่สอด จังหวัดตาก พ.ศ.2534-2538

ผู้วิจัย : นายแผ้วเกียรติ เทพหัสดิน ณ อยุธยา

ชื่อปริญญา : วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาเอก : เศรษฐศาสตร์สหกรณ์

ประธานกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ :
(รองศาสตราจารย์ประยงค์ สายประเสริฐ)
...../...../.....

ในการศึกษาครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาถึง อิทธิพลของสภาพทางเศรษฐกิจและสังคม ซึ่งเป็นสาเหตุในการเปลี่ยนแปลงการถือครองที่ดินในรูปนิคมสหกรณ์ของเกษตรกร สมาชิกนิคมสหกรณ์แม่สอด อำเภอแม่สอด จังหวัดตาก โดยมีวัตถุประสงค์ที่จะศึกษาถึงลักษณะส่วนบุคคล การถือครองที่ดิน สภาพการใช้ที่ดินของสมาชิกในเขตจัดที่ดินของนิคมสหกรณ์แม่สอด จังหวัดตาก ปัจจัยพื้นฐานต่าง ๆ เช่น ถนน คลองส่งน้ำ ไฟฟ้า ที่มีอิทธิพลต่อการเปลี่ยนแปลงต่อการถือครองที่ดิน การใช้ที่ดิน รวมทั้งปัญหาและอุปสรรคต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นจนเป็นสาเหตุให้สมาชิกนิคมสหกรณ์แม่สอดส่วนหนึ่งมีการเปลี่ยนแปลงสิทธิการถือครองที่ดิน ที่ได้รับจัดสรรจากนิคมสหกรณ์แม่สอด ซึ่งเหตุการณ์ดังกล่าวนอกจากจะไม่ถูกต้องตามนโยบาย และวัตถุประสงค์ของรัฐแล้ว ยังอาจนำไปสู่ผลกระทบประการอื่น ๆ อีก เช่น การบุกรุกแผ้วถางป่า การอพยพเคลื่อนย้ายแรงงานจากชนบทไปสู่ชุมชนเมือง เป็นต้น

ผู้วิจัยได้รวบรวมข้อมูลปฐมภูมิ ด้วยการสัมภาษณ์ตามข้อกำหนดจากแบบสอบถามโดยสัมภาษณ์จากสมาชิกนิคมสหกรณ์แม่สอดทั้งหมด ที่มีการเปลี่ยนแปลงสิทธิการถือครองที่ดินในช่วงปี พ.ศ.2534-2538 จำนวน 115 ครอบครัว และข้อมูลทุติยภูมิจากกองสหกรณ์นิคม กรมส่งเสริมสหกรณ์ กรมประชาสัมพันธ์ และสำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม (ส.ป.ก.) นำมาวิเคราะห์ และแปลผลด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์ ซึ่งค่าสถิติที่ใช้ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการคำนวณน้ำหนักคะแนนเฉลี่ย (weight mean score) ของระดับปัญหาและอุปสรรค

ผลการศึกษาพบว่า สมาชิกส่วนใหญ่มีระดับการศึกษาอยู่ในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 - ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ความรู้ของคนในครัวเรือนอยู่ในช่วงระดับเดียวกัน มีรายได้หลักจากการเกษตร พืชผลหลักคือ ข้าวโพด ถั่วเหลืองและข้าว สมาชิกส่วนใหญ่มีฐานะยากจน จำนวนผู้ไม่มีเงินได้ในครัวเรือน สูงถึงร้อยละ 32.5 สำหรับการสร้างปัจจัยพื้นฐาน เช่น ถนน ไฟฟ้า การขุดสระน้ำ สำหรับกักเก็บน้ำซึ่งเป็นบริการสาธารณะของรัฐ ในเขตนิคมสหกรณ์แม่สอด ยังไม่เพียงพอกับความ ต้องการของสมาชิก แหล่งน้ำที่สำคัญเพื่อใช้ทำการเกษตรยังต้องอาศัยน้ำฝน สภาพของดินเป็นดิน ร่วนปนทราย และพื้นที่ส่วนใหญ่เป็นที่ราบเชิงเขา

สภาพทางเศรษฐกิจ สมาชิกขาดแคลนเงินทุนเพื่อทำการเกษตร เพราะสหกรณ์ ไม่สามารถจัดหาแหล่งเงินทุนได้ตามความต้องการของสมาชิก ประกอบกับสมาชิกขาดหลักทรัพย์ ในการค้ำประกันการกู้เงิน เนื่องด้วยพื้นที่ในเขตนิคมสหกรณ์แม่สอดไม่สามารถนำไปใช้เป็นหลัก ทรัพย์ค้ำประกันเงินกู้ได้ ส่วนขนาดพื้นที่ถือครองของสมาชิกมีจำนวนไม่เพียงพอเพื่อทำการ เกษตร เพราะจำนวนสมาชิกในครัวเรือนเพิ่มขึ้น ต้องมีการจัดสรรที่ดินที่มีอยู่ให้กับบุคคลใน ครัวเรือนทำให้พื้นที่ทำการเกษตรลดลง ส่งผลไปถึงผลผลิตทางการเกษตรของสมาชิกมี จำนวนน้อยลง ทำให้ระดับรายได้ไม่เพียงพอกับค่าใช้จ่ายในสภาพเศรษฐกิจที่สูงขึ้น สภาพพื้นที่ และลักษณะของดินขาดความอุดมสมบูรณ์ ต้องพึ่งน้ำฝนทางธรรมชาติเท่านั้น ในส่วนของรัฐไม่ สามารถให้ความช่วยเหลือสมาชิกได้อย่างทั่วถึง ในเรื่องของปัจจัยพื้นฐานต่าง ๆ

สภาพทางสังคม พื้นที่ในเขตนิคมสหกรณ์แม่สอด มีอาณาเขตติดต่อกับชายแดน ประเทศพม่า ซึ่งมีปัญหาด้านการเมืองภายในประเทศ และมีการสู้รบกันระหว่างชนกลุ่มน้อย ต้อง อพยพเข้ามาอยู่ในประเทศไทย มีการปล้นจี้ ทำให้ไม่ปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน สมาชิกจึงต้อง ดูแลสุขภาพปลอดภัยในครัวเรือนอย่างมากไม่ให้ความสนใจในเรื่องงานสหกรณ์เท่าที่ควร

ข้อเสนอแนะจากการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยมีความคิดเห็นเพื่อเป็นแนวทางในการ แก้ไขปัญหาและอุปสรรค ของสมาชิกโดยส่วนของรัฐควรให้การศึกษาด้านพื้นฐานต่อราษฎรให้เพิ่มขึ้น มีการสนับสนุนให้ราษฎรเพิ่มพูนความรู้สำหรับตนเอง ทั้งทางด้านเทคโนโลยีและข่าวสาร เพื่อเพิ่ม ทักษะและประสบการณ์ นอกจากนี้ยังควรส่งเสริมให้รู้จักการออมทรัพย์เพื่อใช้จ่ายในกรณีฉุกเฉิน ตลอดจนควรจัดโครงการส่งเสริมอาชีพเพื่อเพิ่มรายได้ในครัวเรือนของสมาชิก และจัดหาปัจจัย พื้นฐานที่จำเป็นสำหรับสมาชิกให้เพียงพอกับความ ต้องการมากที่สุด ในส่วนของสหกรณ์ควรส่งเสริม การระดมทุนภายในสหกรณ์ จัดหาแหล่งเงินทุนภายนอกจากสถาบันการเงินต่าง ๆ เพื่อสมาชิกจะ ได้มีเงินทุนเพียงพอในการลงทุนทำการเกษตร สหกรณ์ต้องสร้างธุรกิจการรวมกันซื้อ รวมกัน ขาย ตามหลักการสหกรณ์ รวมทั้งสวัสดิการต่าง ๆ เช่น การรักษาพยาบาล สำหรับสมาชิกและ บุคคลในครอบครัวตามสมควรต่อไป